

N:o 5.

Ank. till Riksd. Kansli den 20 Febr. 1879, kl. 7 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om underdånig skrifvelse angående omarbetning af Kongl. förordningen den 6 Oktober 1848 om aktiebolag.

Uti en inom Andra Kammaren väckt och till Lag-Utskottet hänvisad motion, N:o 17, har Herr *L. M. Carlsson* föreslagit, »att Riksdagen måtte besluta att till Kongl. Maj:t aflåta en underdånig skrifvelse med anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa en revision och omarbetning af Kongl. förordningen den 6 Oktober 1848 angående aktiebolag och hvad dermed i sammanhang står, så att så väl aktieegarne som borgenärer mera kunna betryggas mot förluster än hvad hittills visat sig vara fallet, och derefter till Riksdagen inkomma med nådigt förslag i ämnet»; och har motionären¹ uppgifvit vissa grundsatser, hvilka enligt hans tanke borde vid en dylik omarbetning följas.

Då emellertid den af motionären önskade enheten mellan olika bolagsordningar icke står att förena med de så olikartade ändamål och deraf betingade verksamhetssätt för särskilda aktiebolag;

då det ifrågasatta stadgandet af lika röstgrund för alla aktiebolag skulle beröfva bolagen den rätt, dem bör tillkomma att sjelfva

i sina bolagsordningar bestämma grunderna för rösträtten vid stämmorna, der dessa grunder annars stå att förena med allas rätt och allas säkerhet;

då den föreslagna föreskriften, »att bestämmelser i bolagsordningar derom, att aktieegarne ej skulle ega till fullmäktige vid stämmorna antaga den de ville, icke måtte vinna nådig stadfästelse», skulle, enligt Utskottets tanke, vara olämplig, enär ett aktiebolags ställning, verksamhet och angelägenheter ofta kunna göra det önskvärdt, att andra än aktieegare icke må ega att vid stämmorna vara till stades;

då hvad motionären andragit derom, att »i aktielagen borde intagas stadganden, som ginge derpå ut, att vid underdåniga ansökningar om fastställelse af bolagsordningar fordrades prospekten och inbjudningen till aktieteckningen jemte andra handlingar, som kunde bereda tillfälle till en mera genomgående granskning af bolagets ändamål och rörelse m. m.», utgår från den förutsättning, att Kongl. Maj:t skulle vid pröfning af ingifven bolagsordning tillse, att »bolagen vore byggda på sunda principer», samt att »bolagsordningarne innehölle bestämmelser, som kunde trygga aktieegarne för förluster, de der, i händelse sakkunnige personer lemnats tillfälle att yttra sig om bolagets ändamål och möjligheterna för bolagets bestånd och verksamhet, och dessa yttranden vid den Kongl. pröfningen tagits i öfvervägande, säkerligen bort kunna undvikas», men Utskottet icke anser en så vidsträckt pröfningsrätt böra eller kunna af Kongl. Maj:t utöfvas, eller Kongl. Maj:ts fastställelse å en till honom ingifven aktiebolagsordning vara afsedd att innebära någon som helst af Kongl. Maj:t lemnad garanti för bolagets ändamålsenlighet;

då särskild föreskrift derom, »att styrelsen eller dess ledamöter ej få, hvarken för egen del eller genom fullmakt å bolagsstämma eller annan sammankomst med bolaget, rösta hvarken vid tillsättande af revisorer, än mindre vid bestämmande om ansvarsfrihet för styrelsens förvaltning», icke visat sig af något behof påkallad, lika litet som särskild bestämmelse derom, att vid styrelseval de afgående ledamöterne icke få rösta på sig sjelfva, hvilken senare bestämmelses åtlydande derjemte skulle blifva särdeles svårt att kontrollera;

då stadgandet i 10 § af aktielagen, »att, utom i de fall, hvarom ofvan stadgats, aktieegare, *hvilkas bolagsordning blifvit stadfästad af Konungen och efter 1 § hos Rätten anmäld*, icke skola vara förbundne till ansvar för bolagets skulder med mera, än en hvar insatt eller åtagit sig att insätta, *derest de icke till vidare ansvarighet sig särskildt utfäst*», enligt Utskottets mening är alldeles oförtydligt, så att hvarken med stöd af nämnda § »genom bolagsstämmans beslut, der kanhända

understundom knappt en tiondedel af aktiebeloppet varit representerradt, i de närvarandes intresse skuldsättning kan komma till stånd, eller låns upptagande å bolagets vägnar, till hvars gäldande, om bolaget sedan blir insolvent, de öfrige aktieegarne få göra tillskott och sålunda ej nog lida genom förlusten af aktiekapitalet», eller i allmänhet delegare i aktiebolag, hvars ordning blifvit enligt 1848 års lag af Konungen stadfästad, lagligen kan endast på grund af sina innehafvande aktier för bolaget tillförbindas ansvarighet utöfver dessa aktiers belopp;

då det af motionären antydda missbruket att medelst sjelfva det inbetalda aktiekapitalet åstadkomma en fiktiv utdelning redan är af nu gällande aktielag i 9 § förbjudet; och

då slutligen föreskrift derom, »att af Konungens Befallningshafvande på landet, Öfverståthållarembetet i Stockholm och magistraten i de öfriga städerna en person skulle utses för hvarje lämpligt distrikt, som förenämnda myndigheter funne skäligt bestämma, såsom t. ex. kronofogden i orten på landet och motsvarande statens tjenstemän i städerna, hvilka mot ersättning af bolaget vore skyldige ej blott att öfvervara de bolagssammanträden, som hörde till deras områden, der föra protokollet eller ansvara för dess riktighet, samt intyga att alla bolagets åtgöranden under sammanträdet skett lagenligt, än ock att i öfrigt underkasta styrelsens åtgöranden den granskning, som kunde finnas nödig och lämplig», skulle *dels* särskildt innebära — enär såsom skäl härför bland annat anföres, »att aktiebrefven kunde vara spridda, om icke öfver hela, så dock öfver en stor del af landet, hvarigenom svårigen vid bolagsstämman aktierätten kan bevakas annat än af ett mindretal, åtminstone personligen, och hvilket närvarande mindretal i allmänhet utgjordes af styrelsen och dess vänner» — att staten härvid skulle uppträda såsom bevakare ej mindre af frånvarande aktieegares rätt och fördel i det hela, än af samtliga aktieegares rätt mot de enligt Utskottets tanke utan tillräckligt skäl af motionären med så stort misstroende ansedda aktiebolagsstyrelserna, *dels* ock i allmänhet innefatta en statens genom dess tjenstemän öfivad öfveruppsigt öfver enskild affärsverksamhet, och i och med det samma en statens garanti för denna verksamhets lagenlighet i alla dess detaljer, något som Utskottet icke kan tillstyrka;

så föranlåtes Utskottet att, äfven om 1848 års förordning angående aktiebolag i andra afseenden skulle tarvå en förändring, vördsam samt hemställa,

att nu ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 Februari 1879.

På Utskottets vägnar:

E. THOMASSON.

Reservationer:

af Herr Grefve *Mörner*, som förklarar sig väl instämma i det slut, hvartill Utskottet kommit, men icke kunna biträda alla de i motive-ringen uttalade åsigter; i hvilket yttrande Herrar *Anders Persson* och *Svensén* instämt.

Herr *Torpadie* har begärt att få här antecknadt, det han vid motionens behandling icke i Utskottet närvarit.
